

**ZAVRŠNA REČ TUŽILAŠTVA ZA RATNE ZLOČINE
U PREDMETU „BRAĆA BITIĆI (POPOVIĆ I STOJANOVIĆ)“**

12. april 2012.

U dokaznom postupku, na ponovljenom glavnom pretresu, te na osnovu dokaza izvedenih na prethodnom glavnom pretresu, utvrđeno je da su optuženi izvršili krivično delo upravo onako i na način kako sam to prikazao 05.04.2012.godine, u preciziranoj optužnici.

Dozvolite mi da iznesem kraću ocenu dokaza izvedenih na glavnom pretresu i izvedem zaključke o činjenicama važnim za odluku.

1. - U uvodnom delu optužnice označio sam da se radnje prema oštećenima preduzimaju u kontekstu oružanog sukoba između oružanih snaga Savezne Republike Jugoslavije - Vojske Jugoslavije i policijskih snaga Republike Srbije, sa jedne strane, i pripadnika naoružane vojne organizacije «Oslobodilačka vojska Kosova», i Koalicije NATO snaga, sa druge strane, koji se odigravao na području AP Kosova i Metohije, kada je otpočela ofanziva NATO snaga prema Saveznoj Republici Jugoslaviji. Dana 24. marta 1999. godine NATO je započeo vazdušne napade na ciljeve u SRJ.

Savezna Republika Jugoslavija je 23. marta 1999. godine uredbom proglasila neposrednu ratnu opasnost, a 24. marta 1999. godine ratno stanje. Sa napadom na jednu oružanu stranu u cilju slabljenja njene borbene moći, u cilju da se ista – snage SRJ potpuno onesposobi i razbije, te proglašenjem ratnog stanja, oružani sukob na AP KiM prelazi iz faze unutrašnjeg u međunarodni oružani sukob.

Ratni sukob završem je zaključno sa 26. junom 1999.godine, kada je stupila na snagu Odluka Skupštine SRJ o ukidanju ratnog stanja.

2. - Tokom rata 1999. godine, opt. Popović Sreten i opt. Stojanović Miloš su bili pripadnici Operativno-poternih grupa koje su formacijski pripadale 124. interventnoj brigadi Posebnih jedinica policije i to opt. Popović je komandir izviđačko-diverzantskog voda Operativno-poternih grupa, a Stojanović je komandir odeljenja

istog voda. Početkom jula 1999. godine, optuženi Popović i Stojanović bili su i pomoćnici rukovodioca i koordinatori obuke u Nastavnom centru za obuku pripadnika policije u Petrovom Selu. Tačnije optuženi Popović je bio pomoćnik komandanta obuke, ppuk. Gorana Radosavljevića, zv. «Guri».

3. - Oštećeni Argon, Ili i Mehmet Bitići lišeni su slobode od strane pripadnika policije RS u blizini mesta Rudare, na dan 26.06.1999.godine oko 13,00 časova.

Prilikom hapšenja, kod oštećenih su pronađena dokumenta, izdata od strane OVK, sa njihovim fotografijama u uniformama OVK, tri metalne identifikacione vojne pločice OVK, fotografije u uniformi OVK, dva putna lista koja je izdala Ambasada Albanije u SAD, sa njihovim fotografijama u uniformi OVK

Opisani identifikacioni predmeti i sadržine dokumenata pronađenih kod oštećenih, kao i činjenica da su oštećeni komunicirali na albanskom jeziku i da nisu govorili srpski, jasno upućuju na zaključak da su sva trojica bili Albanci, američki državljani i da su bili pripadnici OVK, dakle, protivna strana Vojsci Jugoslavije i srpskoj policiji u oružanom sukobu na prostoru AP Kosova i Metohije, u momentu lišenja slobode na policijskom punktu kod Rudara.

Stoga se ima smatrati da lišenje slobode oštećenih od strane pripadnika Policijske stanice Rudare ima kvalitet radnji zarobljavanja pripadnika neprijateljskih snaga u smislu odredaba međunarodnih konvencija, te da je faktički položaj oštećenih, prema utvrđenim okolnostima konkretnog slučaja, odgovarao onom koji imaju ratni zarobljenici u međunarodnim oružanim sukobima, jer su zarobljeni upravo u bliskoj vezi i u kontekstu sa tek okončanim oružanim sukobom. Legitimno je pravo jedne strane u sukobu da protivničkog vojnika zarobi, ali se od tog trenutka prema tom i takvom ratnom zarobljeniku moraju garantovati određena prava predviđena III Ženevskom konvencijom i Dopunskim protokolima.

U prethodnom postupku i na glavnom pretresu u prvobitnom postupku, nesumnjivo je utvrđeno da su oštećeni bili pripadnici dobrovoljačke jedinice tzv. «Atlantske brigade», koja se stavila u službu OVK i imala aktivnog učešća u vojnim akcijama na području Paštrika protiv pripadnika srpskih snaga i pripadnika PJP, čiji su pripadnici bili optuženi.

Ove činjenice je sud u prethodnom postupku utvrdio na nesumnjiv način i po stavu javne tužbe pravilan je stav i zaključak prethodnog sudskog veća da oštećeni imaju status ratnih zarobljenika, u kom smislu je sud dao dovoljno jasne razloge.

Svojstvo ratnih zarobljenika koji su oštećeni imali daje im sva prava koja pripadaju ratnim zarobljenicima, uključujući i pravo na pravilno i nepristrasno suđenje, a ta prava i zaštitu će uživati do konačnog puštanja, repartrijacije ili ponovnog

nastanjenja i posle završetka oružanih sukoba, kao što je predviđeno u članu 75. Stavu 6. Protokola I. S druge strane, član 3 tačka 1. a. Ženevske konvencije III izričito zabranjuje da se prema ratnim zarobljenicima vrše ubistva, a u tački d. izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog suđenja.

U članu 2 stava 2 Protokola II uz Ženevske konvencije određeno je navedeno da i lica koja su lišena slobode posle sukoba, iz tih razloga uživae zaštitu shodno članu 5 i 6. do kraja takvog lišavanja. Protokolom II se, inače, razvija i dopunjuje član 3. koji je zajednički za Ženevske konvencije, pa se ove odredbe imaju primeniti i na konkretan slučaj.

4. - Takvog statusa oštećenih bili su svesni svi pripadnici policije koji su imali kontakt sa njima, počev od pripadnika policije na punktu kod Rudara, koji su ih lišili slobode, policajaca koji su ih zbog prekršaja priveli Sudiji za prekršaje u Kušrumliji, rukovodećeg kadra u OUP-u Prokuplje, pa sve do rukovodećih ljudi u MUP-u Republike Srbije, tadašnjeg Ministra unutrašnjih poslova, njegovih pomoćnika, članova Kabineta, generala Đordjević Vlastimira. Svi su oni, „po liniji rada u resoru javne i državne bezbednosti“ imali saznanje o pripadnosti oštećenih neprijateljskoj strani.

Međutim, niko se od njih nije obazirao na činjenicu da zbog statusa koji imaju, oštećeni uživaju zaštitu III Ženevske konvencije i da zbog toga, pripadnici policije i Policijske strukture MUP-a Republike Srbije, uopšte, ne mogu imati nikakvu vlast nad njima, iako su ih oni zarobili, niti su mogli da se na bilo koji način bave njima u smislu „dalje obrade“, jer vlast nad ratnim zarobljenicima ima država odnosno Vojska Jugoslavije koja treba da ih drži u zarobljeništvu, shodno teoriji međunarodnog prava.

Prema tada važećim vojnim pravilima, policija je imala jedino ovlašćenje da kao učesnik u oružanim sukobima izvrši hapšenje oštećenih, što je i uradila, ali bila je dužna da oštećene preda vojnim organima - vojno-teritorijalnoj komandi ili starešini najbliže jedinice i bez odlaganja obaveste o njihovom zarobljavanju vojne bezbednosne strukture Vojske Jugoslavije, što je u ovom slučaju izostalo.

U tom smislu pripadnici policije koji su dolazili u kontakt sa oštećenima, po liniji rada, uzurpirali su pravo koje im ne pripada, jer su neosnovano preuzeli nadležnost vojnih organa, posebno kada se radi o radnji preuzimanja oštećenih iz Prokuplja, odvođenja u Petrovo selo i smeštanja u uslovima koji nisu odgovarajući standardima predviđenim Konvecijom III, niti su odgovorni iz ministarstva MUP-a Srbije, pa i general Đordjević Vlastimir imali ovlašćenja da izdaju takve naredbe i naredbe koje se tiču položaja oštećenih.

Svaka takva naredba i svako izvršenje iste predstavlja kršenje vojnih propisa i kao

protivne vojnim pravilima, imaju se kvalifikovati kao protivzakonite radnje i kao radnje preduzete od strane nenadležnog organa.

Prema Uputstvu o primeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama SFRJ („Sl. Vojni list“ 10/88), koji je tada bio na snazi, utvrđivanje indetiteta ili položaja zarobljenih pripadnika neprijateljskih oružanih snaga u nadležnosti je posebno određenih vojnih organa.

Prema članu 213. navedenog Uputstva, ratni zarobljenik postaje kada padne u ruke neprijatelja. Na osnovu čl. 203. Uputstva postupak za utvrđivanje položaja ratnog zarobljenika pokreće nadležni vojni tužilac, kod teritorijalno nadležnog prvostepenog vojnog suda, zavisno od sedišta komande logora, čim se posumnja da neko lice nema pravo na položaj ratnog zarobljenika.

Ako ovaj sud svojom odlukom utvrdi da neko lice nema pravo na položaj ratnog zarobljenika, po pravnosnažnosti te odluke, to lice gubi pravo na položaj ratnog zarobljenika. Tek tada to lice može biti predmet „obrade“ resora javne i državne bezbednosti MUP-a Srbije.

Citiranim odredbama razrađuju se pravila III Konvencije. Tako član 84 Konvencije izričito predviđa da ratnom zarobljeniku može suditi jedino Vojni sud. Te 1999.godine na prostorima današnje Republike Srbije, postojalo je i funkcionisalo vojno pravosuđe i Vojno tužilaštvo.

5. - U blizini Nastavnog centra u Petrovom Selu pronađene su dve masovne grobnice do kojih se dolazi kada se, putem koji vodi iz Kladova, produži od ovog centra uzbrdo, tako da kamp ostaje sa desne strane, gde na vrhu tog brda put skreće ulevo a gde se na oko 300 metara, sa leve strane nalazi kuća Ljubomira Andrića, domara kampa. Kada se sa ovog mesta skrene desno zemljanim putem koji vodi vrhom ovog brda, te se nakon 150 metara drugi zemljani put odvaja udesno naniže kojim se produži u bagremovu šumu i na oko 150 metara se nalazi prva masovna grobnica označena PS-I sa kog mesta se, zbog šume i konfiguracije terena, ne vidi Nastavni centar dok je udaljenost između mesta ove masovne grobnice i centra, vazdušnom linijom, oko 300 metara. Druga masovna grobnica, označena PS-II nalazi se na putu koji vodi naniže i ulevo na oko 200 metara od skretanja a sa leve strane tog puta.

Ove činjenice utvrđuju se na osnovu pismene dokumentacije, zapisnika o uviđaju Okružnog suda Negotinu, zapisnika o uviđaju na licu mesta izvršenog od strane istražnog sudije ovog suda i predsednika sudećeg veća u prvobitnom postupku kao i na osnovu saglasnih iskaza svedoka Miloša Stevanovića i Dragana Novakovića, tada vozača Javno-komunalnog preduzeća «Komunalac», koji su kopali jame u kojima su kasnije pohranjivani leševi doveženi sa Kosova, kao i iskaza svedoka Vladimira Potića, Đuretić Gorana, Radomira Đerića i Miroslava Mirkovića, te Sperlić Vukašina

koji potvrđuju da su leševi kamionom doveženi sa Kosova.

6. - Naredba za prevoz posmrtnih ostataka sa Kosova i pohranjivanje istih u dve masovne grobnice u neposrednoj blizini Centra za obuku stigla je direktno iz kabineta tadašnjeg ministra unutrašnjih poslova. Telefonom i usmenu naredbu je izdao učesnicima ove „vojne operacije“, general Zeković Petar, pomoćnik ministra, zadužen da koordinira rad Uprave za zajedničke poslove i Uprave za poslove smeštaja Resora javne bezbednosti. General Zeković je lično telefonom naredio policajcu Protić Božidaru, tada proverenom i poverljivom pripadniku MUP-a R Srbije.

Svedok Protić Božidar, koji je kamion sa leševima dovezao sa Kosova i iskopovao ih u jamu, koja je označena kao PS-I, tom prilikom je, kako to izjavljuje istražnom sudiji ovog suda na Zapisnik Ki. V. broj 3/2006, pored već iskopane jame video Gorana Radosavljevića, Đerića, Sretena Popovića, izvesnog „Rusa“, „Tajsona“ i nepoznatog pripadnika policije sa ožiljkom na licu. Iskaz ovog svedoka je jasan, ubedljiv i u punoj je saglasnosti sa sadržinom citiranih dokaza i sa iskazima navedenih svedoka, tako da mu treba pokloniti punu veru.

Iz istih razloga svedoku treba verovati i kada kaže da su pored Đerića, Sretena Popovića, izvesnog „Rusa“, „Tajsona“ i nepoznatog pripadnika policije sa ožiljkom na licu, bili krampovi i lopate, te da su ova lica ostala pored jame kada je on iskopovao kamion i krenuo u kamp da ga opere. Pomenuta lica bili su pripadnici policije, u kampu prisutni kao rukovodioci obuke, pomoćnici ili instruktori obuke, što se u ovom postupku pokazuje kao nespornim.

Ova tvrdnja svedoka upućuje na zaključak da su policajci koji su ostali pored jame, među njima i optuženi Popović Sreten, zakopali jamu sa leševima.

To dalje znači da je optuženi Popović Sreten tačno znao gde se nalazi jama označena kao PS-I.

7. - Leševi oštećenih Ilija, Mehmeta i Agrona Bitići pronađeni su 14.06.2001. godine u grobnici označenoj kao PS- I i to na dubini od oko 1,5 do 2 metra, izdvojeni od ostalih i označeni PS/I-1- Agron Bitići, PS/I-2-Ili Bitići i PS/I-3-Mehmet Bitići. Prilikom otkopavanja utvrđeno je da su ovi leševi karakteristično postavljeni, dvojica su ležali na leđima (PS/I-2 i PS/I-3), jedan potbuške(PS/I-1), ispruženi, dvojici su ruke bile vezane izolovanom plastičnom žicom od struje (PS/I-1 i PS/I-3) dok su jednom bile slobodne (PS/I-2), a sva trojica su na očima imala povez.

Uzrok smrti kod sve trojice oštećenih su prostrel- ustrel u potiljačnom delu glave iz ručnog vatrenog oružja kalibra 9 mm Para.

Ispod ovih tela i ispod sloja od oko pola metra zemlje, pronađeno je još 13 tela nabacanih jedni na druge bez ikakvog reda. Nakon obdukcije od strane radnika Instituta za sudsku medicinu iz Niša sa dr.Otaševićem na čelu i nakon što su izuzeti uzorci tkiva radi DNK analiza, tela oštećenih su ponovo sahranjena u označenim grobnicama te su, nakon potvrde od FBI laboratorije iz SAD o identitetu oštećenih (a analizom DNK uzoraka) tela oštećenih dana 15.08.2001.god., reekshumirana i predata rodbini oštećenih.

Ove činjenice utvrđuju se na osnovu zapisnika o uviđaju istražnog sudije Okružnog suda u Negotinu posl. broj Kri. 6/2001 od 14.06.2001. godine i od 21.06.1999.god., Zapisnika o reekshumaciji tela oštećenih od strane istog suda a posl. br. Kri.6/2001 i 7/2001 od 15.08.2001.god., te iskazom svedoka Radojković Boška te veštaka Otašević Vujadina i Aleksandra Radomirovića i iste u toku postupka i nisu bile sporne.

Opšte je poznato i nije sporno da su svi pripadnici policije zaduženi su ličnim pešadijskim naoružanjem-pištoljima kalibra 9 mm Para.

8. - Mesto gde se nalazi masovna grobnica označena kasnije kao PS-I, opisao je sudija u svom Zapisniku o uviđaju. Iz samog opisa lokacije ovog mesta, proizilazi osnov za zaključak da je to mesto veoma dobro skriveno, daleko od očiju javnosti ili slučajnih prolaznika, te da je u tu svrhu brižljivo odabrano.

U vreme kada je grobnica nastala, na oko mesec dana pre ubistva oštećenih, i u vreme njihovog ubistva, njen nastanak i njena lokacija predstavljala je dobro čuvanu (službenu) tajnu, za koju je znao samo uzak krug pripadnika policije i to: komandant obuke i OPG jedinice Goran Radosavljević, kao i njegovi zamenici optuženi Popović, Đerić, instruktori u kampu „Rus“, „Tajson“ i pripadnik policije sa ožiljkom na licu, kao i vozač leševa policajac Protić Božidar.

To dalje znači da tog juna i jula 1999.godine niko osim navedenih lica nije mogao doći, odnosno pronaći mesto označeno tri godine kasnije kao PS-I.

To su najmanje mogli da učine optuženom Popoviću nepoznate kolege koje su preuzele oštećene iz Kampa, i sa njima, vozilom krenuli u pravcu mesta gde se nalaze masovne grobnice, pa i masovna grobnica označena kao PS I, gde su pronađeni posmrtni ostaci oštećenih, kako to iskazuje optuženi Popović i svedok Simić Nebojša, koji je kritične noći bio na straži. To posebno nisu mogli uraditi po mrklom mraku. Neko im je morao pokazati put.

Kritične noći jedina osoba koja je bila u kontaktu sa NN policajcima-egzekutorima koji su preuzeli braću Bitići, bio je optuženi Popović, koji je dobro znao gde se nalazi PS-I.

9. - Oštećene Argona, Ilija i Mehmeta Bitići u prostorijama Okružnog zatvora u Prokuplju preuzeo je od čuvara zatvora, optuženi Stojanović Miloš, po naredbi svog komandira optuženog Popović Sretena, i zajedno sa Stamenković Dejanom i Nikolić Aleksandrom, u dva vozila ih prebacuje u Nastavni centar, na dan 08.07.1999.godine, kada im je isticala kazna zatvora po odluci suda iz Kuršumlije, pa su ih iz Prokuplja službenim vozilom prebacili u Vežbovni kamp Policije u Petrovom Selu,

Oštećeni su preuzeti po usmenom telefonskom, naređenju generala Vlastimira Đorđevića, tadašnjeg načelnika resora Javne bezbednosti u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije, koji je optuženom Popoviću Sretenu izdao usmeni nalog da „preuzme trojicu američkih državljana, pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova, od zatvorskih čuvara u Prokuplju i prebaci ih u Nastavni centar Petrovo selo, radi dalje obrade“.

Pre nego što će krenuti u Prokuplje i privesti oštećene u Vežbovni kamp, optuženi su imali saznanje o pripadnosti oštećenih neprijateljskoj strani u sukobu na Kosovu, jer im je nalogodavac to rekao.

Prilikom prvog kontakta sa oštećenima, po dokumentima koja su oni imali kod sebe, optuženi su se mogli uveriti da oštećeni, kao pripadnici druge strane u sukobu, i kao ratni zarobljenici, imaju status zaštićenih lica koja im daju odredbe Ženevske konvencije.

Kao učesnici rata na Kosovu, odnosno kao pripadnici jedne oružane strane u sukobu bili su u obavezi da sa svoje strane poštuju odredbe Ženevske konvencije III.

Optuženi Stojanović na Zapisniku o saslušanju osumnjičenog od 27.02.2006.godine, izjavljuje da je zajedno sa Popovićem odveo lica albanske nacionalnosti u magacinski prostor i da je nakon toga predao Popoviću lične stvari Albanaca koje je preuzeo od dežurnog stražara iz zatvora u Prokuplju (među kojima su bile i fotografije oštećenih u uniformi OVK, kao i identifikacione pločice i neki papiri).

10.- Zatvarajući ih u prostoriju nedovršenog objekta u Kampu, optuženi se nisu obazirali na činjenicu da oštećenima, kao ratnim zarobljenicima, moraju obezbediti adekvatne uslove smeštaja koji su predviđeni odredbama čl. 25 i 26 III Ženevske konvencije, kojim je izričito propisano da prostorije u kojima borave moraju ispunjavati norme u pogledu ukupne površine i minimalne kubature vazduha, dovoljno zagrejane i osvetljene. Ratnim zarobljenicima ima se obezbediti voda za piće u dovoljnoj količini.

Optuženi Popović iskazuje da se opredelio da oštećene smesti u prostoriju, koju je ispraznio, zbog toga što je samo ta prostorija imala rešetke na vratima i mogla je uredno da se zaključa, očigledno smatrajući da je takav smeštaj odgovarajući. Tvrdi

da je u prostoriji bilo česme i odvoda za vodu, pa da su time u prostoriji postojali i uslovi za boravak ljudi.

Ipak, postorija nije bila namenjena za zatvaranje lica, već se nalazila u nedovršenom objektu koja je, prema rečima svedoka Čolević Ljubomira trebalo da bude kantina, ali kao i ceo objekat nikada nije dovršena i privedena nameni. U prostoriji su bile izvedene vodovodne i kanalizacione cevi, ali da česma i sanitarni uređaji nisu postojali, te da je letnjim mesecima u kampu bilo problema sa vodom, da mokri čvor koji je urađen nije bio u funkciji, jer vode nije bilo, pa je za potrebe većeg broja ljudi preko hidroelektrane „Đerdap“ cisternama dovođena voda. Uviđajem na licu mesta utvrdili smo da sanitarni uređaji zaista ne postoje.

Držeći ih u ovako neuslovnoj prostoriji – u nedovršenom objektu, koja nije opremljena za boravak ljudi, svojim ponašanjem i odnosom prema oštećenima, optuženi su kod oštećenih na određen način uzrokovali i strah zbog neizvesnosti za njihovu dalju sudbinu i egzistencijalnu ugroženost. Naime, optuženi Stojanović, kako to sam iskazuje, zajedno sa svedocima Nikolić Aleksandrom i Stamenković Dejanom, sutradan, po dovođenju oštećenih, neposredno u blizini objekta, gde su ih smestili, postavljaju mete i takmiče se u gađanju iz pištolja, pa je ovakvo pucanje iz vatrenog oružja u blizini prostorije gde su smešteni, kod oštećenih moglo da izazove strah određenog inteziteta, što je najverovatnije i bio cilj optuženog Stojanovića.

11. - Kada je u pitanju dužina boravka oštećenih u „priručnom zatvoru“, ova činjenica nije mogla da se pouzdano utvrdi. Iz iskaza pojedinih svedoka nije se mogao izvući jasan zaključak o tome koliko su vremena oštećeni boravili u Nastavnom centru.

Poštujući pravilo u sumnji blaže po okrivljenog, a prihvatajući izjavu optuženog Popovića u tom pravcu može se zaključiti da su oštećeni boravili popodne kada su dovedeni iz Prokuplja, noć i jedan dan posle toga i sledeću noć odnosno pola noći /10 do 12 sati uveče/, kada ih je navodno optuženi Popović predao nepoznatim kolegama.

Predaju oštećenih za sada NN pripadnicima policije, svojim kolegama, po sopstvenom kazivanju, izvršio je usred noći, oko 23 časa, kada su ovi došli u kamp službenim vozilom - džipom tamne boje, sa policijskim tablicama, bez ikakve pismene dokumentacije. Tada su oštećeni bili primorani da uđu u to vozilo, kojim su ih, za sada neidentifikovani policajci, odvezli van Kampa, seoskim zemljanim putem, baš u pravcu mesta gde se nalaze masovne grobnice.

12. - Optuženi Popović u svojoj odbrani tvrdi da je u konkretnom slučaju za postupanje optuženih postojala usmena naredba sa najvišeg vrha, što potvrđuje i Vlastimir Đordjević, policijski general, saslušan u svojstvu svedoka.

Pri oceni ovakve odbrane moraju se uzeti u obzir sledeće činjenice :

-optuženi Popović je u vreme prijema naredbe o preuzimanju braće Bitići, bio na dužnosti zamenika komandanta Centra za obuku u Petrovom selu, i u tom svojstvu formalnopravno nije nadležan za preuzimanje i dovođenje lica iz zatvora u Nastavni centar, ali je vršeći ovu dužnost morao da zna šta se dešava u Nastavnom centru i morao je da zna okolnosti pod kojima su oštećeni lišeni života i sahranjeni u neposrednoj blizini Centra,

- u vezi dovođenja oštećenih ne sačinjava se pisani akt, naredba, i slično, koja je mogla biti poslata iz Beograda i putem faksa, a ne izdata usmeno putem telefona,

- u ovom slučaju izostalo je i objašnjenje zbog čega se oštećeni preuzimaju i prebacuju baš u Petrovo selo,

- zbog čega se preuzimanje oštećenih od optuženog Popovića vrši usred noći, takođe, bez ikakvog pisanog dokumenta,

Ove činjenice upućuju na zaključak da naredba nadređenog lica ili organa javne vlasti, u ovom slučaju generala Vlastimira Đorđevića, ne može poslužiti kao opravdanje optuženima za njihovo konkretno postupanje.

Naredbom je prekršena Ustavom i Zakonom predviđena procedura i prekršeni su standardi postavljeni Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih i osnovnih sloboda i prava, kao i standardi postavljeni III Ženevskom konvencijom i Dodatnim Protokolima, kao i međunarodni običaji i vojna pravila.

Zbog toga se radi o protivzakonitim radnjama, koje se kao takve nisu smele izvršiti, i zbog toga, činjenica da su optuženi postupali po usmenom naređenju svojih starešina, koja predstavlja suštinu njihove saglasne odbrane, ne oslobađa od odgovornosti nijednog optuženog za učinjene radnje i propuste.

Optuženi Popović i optuženi Stojanović u svojim odbranama saglasno navode da su smatrali da preuzimanje oštećenih ima veze sa njihovom deportacijom iz Republike Srbije, pa da ih zbog toga prebacuju iz Prokuplja.

Međutim, od strane odgovornih ljudi iz vrha MUP-a Republike Srbije, pa i samih optuženih, nije postojala ozbiljna namera da oni zaista budu deportovani iz Srbije, jer nema logike da iz ovog razloga oštećene prebacuju u Petrovo selo, koje je udaljeno oko 250 km od Prokuplja, u Nastavni centar policije, u čijoj se neposrednoj blizini već nalaze dve masovne grobnice u kojima su sahranjeni posmrtni ostaci lica, Albanaca, ubijenih na Kosovu.

Nema ni logike da tadašnji najodgovorniji ljudi iz MUP-a R Srbije, bez pismenog naloga i odluke nadležnog organa i suda, angažuju optuženog Popović Sretena, koji je tada bio zamenik komandanta obuke, kada su na raspolaganju imali druge regularne policijske jedinice u reonu Prokuplja.

Nema logike da pripadnici policije iz Beograda kasnije dolaze u Petrovo selo usred noći da preuzimu trojicu Albanaca, zatvorenih u kampu, radi dalje obrade u Beogradu, kada im je bio bliži Okružni zatvor u Prokuplju, pogotovu što im je u tom slučaju na raspolaganju autoput.

Stoga se takva odbrana optuženih ima odbaciti kao nelogična.

13. – S obzirom na konačnu sudbinu oštećenih, nameće se logičan zaključak da prebacivanje trojice Albanaca u Petrovo selo nesumnjivo govori o nameri odgovornih iz MUP-a Republike Srbije da svoja angažovanja sakriju od vojnih organa kao jedino nadležnih za status i sudbinu oštećenih kao ratnih zarobljenika, da oštećene sklone od očiju javnosti i likvidiraju, te da se njihovi posmrtni ostaci sahrane u već postojeću, dobro skrivenu masovnu grobnicu. Toga su bili svesni i optuženi Stojanović i optuženi Popović, koji je već učestvovao u zakopavanju leševa doveženih sa Kosova.

Vremenski i prostorno protivzakonite radnje za koje se optuženi optužuju u uskoj su vezi sa radnjom svirepe ekzekucije oštećenih, koji su u neposrednoj blizini kampa, mučki, pucnjem iz pištolja ili heklera u potiljačni deo glave, s leđa, dok su bili vezani i bespomoćni, lišeni života od strane „kollega optuženih“, pripadnika MUP-a.

Činjenica je da su oba optužena, rođaci i ratni drugovi, jedan komandir voda, drugi komandir odeljenja istog voda, odnosno jedan zamenik komandanta obuke u Kampu, drugi magacioner, imali važnu ulogu u organizaciji same obuke i događanja u Kampu, da su u to vreme i za komandanta Radosavljevića i za generala Vlastimira Đorđevića bili provereni i poverljivi pripadnici MUP-a R Srbije, kojima je poveren konkretan zadatak, vezan za preuzimanje, dovođenje, smeštanje oštećenih u Nastavnom centru i njihovu predaju egzekutorima, te da su morali znati šta se u njihovom kampu za obuku dešava.

Neposredno pre toga, optuženi Popović aktivno uzima učešće u sahranjivanju posmrtnih ostataka civila doveženih sa Kosova u dve masovne grobnice u neposrednoj blizini Centra za obuku, izvršavajući „specijalan zadatak“, odnosno usmeno izdatu naredbu iz vrha Policije.

Naredba policijskog generala .., člana tadašnjeg kabineta ministra unutrašnjih poslova i pomoćnika ministra, očigledno je imala za cilj da se sklone od javnosti i sakriju posmrtni ostaci civila ubijenih na Kosovu i da se na taj način sakriju dokazi o

izvršenim nedelima na Kosovu.

Postavlja se pitanje da li se naredba člana tadašnjeg kabineta ministra unutrašnjih poslova i pomoćnika ministra, generala Vlastimira Đorđevića koja glasi : „Idi i preuzmi Amerikance albanskog porekla, pripadnike OVK“ može tumačiti kao naredba da se oštećeni preuzmu, likvidiraju, a njihova tela sakriju u već sakrivene i tajne grobnice. Mišljenja sam da je odgovor na ovo pitanje pozitivan.

Kod obe naredbe nalogodavac je isti a to je sam vrh Policije tadašnje Srbije, modus operandi isti, oba generala neposredno, tajno i telefonom komuniciraju sa policajcima koji su na daleko nižem nivou od njih, bez poštovanja standardne hijerarhije u izdavanju naređenja, jedan general neposredno zove telefonom policajca .., , drugi Popović Sretena. Nepoštovanje hijerarhije očigledno je imalo za cilj da što manje pripadnika policije bude upoznato sa takvim, nezakonitim naredbama, i da njihovo izvršenje ostane tajna za druge pripadnike. Može se zaključiti da su naredbe izdate u ime bivšeg režima, licima koja su bila aktivni deo istog i koja su takve tajne naredbe bezuslovno izvršavali.

Tako je aktivnog udela u izvršenju obe naredbe imao optuženi Popović. Izvršavajući prvu naredbu, sahranio je tela koja je .. iskipovao iz kamiona kojim ih je dovezao u tajnu grobnicu, koja je tri godine kasnije otkrivena i nazvana PS-I. Izvršavajući drugu naredbu, prebacio je oštećene kod sebe u Nastavni centar, gde ih je smestio, sakrio od očiju javnosti i od polaznika kursa i predao egzekutorima, navodno nepoznatim policajcima usred noći.

Pri tome je, naravno, bio svestan cilja koji su imale i jedna i druga naredba. Svestan da učestvujući u izvršenju prve naredbe krije dokaze o izvršenim nedelima na Kosovu, i svestan da izvršavajući drugu naredbu to čini kako bi oštećene prebacio, smestio, sačekao egzekutore i njima ih predao kako bi ih ovi lišili života, a ne radi njihove deportacije.

... Na osnovu iznetog, optuženi su mogli pretpostaviti kakvu će sudbinu doživeti braća Bitići kada su ih, izvršavajući protivzakonitu naredbu svog policijskog generala, prebacili iz zatvora u Prokuplju u Nastavni centar.

Što, dalje, ukazuje na to da su optuženi bili svesni lišavanja života braće Bitići, kao krajnje posledice, odnosno, da su bili svesni činjenice da konkretnim radnjama, koje su preduzeli prema oštećenima, premeštanje oštećenih iz zatvora u Prokuplju, smeštajem u neadekvatnu prostoriju, držanjem do dolaska nepoznatih pripadnika MUP-a R Srbije, a Popović Sreten i izvodeći oštećene iz magacina u sred noći i predajući ih nepoznatim pripadnicima policije-egzekutorima, njima pružaju pomoć, olakšavaju izvršenje njihovog krivičnog dela, konkretno, omogućavaju im da oštećene liše života, pa su na to pristali.

Takve radnje zajedno i pojedinačno imaju tretirati kao radnje koje značajno doprinose tuđem delu, pa se ima smatrati da su i Popović Sreten i Stojanović Miloš umišljajno pomogli drugome, za sada, nepoznatim izvršiocima u izvršenju krivičnog dela, odnosno da liše života oštećene, pa su na takvo doprinošenje i pristali.

Konkretna egzekucija po kratkom postupku oštećenih, kao lica koja su imala status ratnih zarobljenika, podrazumeva da im krivica nije utvrđena u odgovarajućem sudskom procesu, što upućuje na zaključak da su oštećeni na taj način lišeni prava na pravilno i prava na pravično suđenje,

Optuženi Popović, s obzirom na svojstvo zamenika komandanta obuke u Kampu, i na činjenicu da je oštećene izveo i predao nepoznatim policajcima usred noći, te da je na kraju video da ovi vozilom kreću u pravcu mesta gde se nalaze masovne grobnice, a ne prema Beogradu, bio je svestan činjenice da na ovaj način očigledno pomaže i značajno doprinosi egzekuciji oštećenih, pa je na takvo doprinošenje i pristao.

Prema tome, na osnovu utvrđenih objektivnih okolnosti, koje povezane sa činjenicama i okolnostima iznetim u sadržini iskaza saslušanih svedoka, iz kojih proizilaze konkretne i pojedinačne radnje optuženih, utvrđeno je da su optuženi kršeći pravila međunarodnog prava na opisan način, izvršili krivično delo Ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SRJ, u pomaganju u vezi člana 24 KZ SRJ.

Imajući u vidu da su optuženi krivično odgovorni za navedeno krivično delo, predlažem da se za isto oglase krivim i kazne.

Ukazujem sudu da se optuženi oglase krivim i osude na osnovu odredbi člana 144 u vezi člana 24 KZ SRJ i primenom odredbi člana 3, 4, 5, 8 stav 1. te članova 11 stav 1, 33, 38, 41, i 50 KZSRJ .

U smislu člana 41 stav 1 KZ SRJ prilikom odlučivanja o krivičnoj sankciji sud bi u odnosu na oba optužena trebalo da uzme u obzir i ceni na strani optuženih, kao olakšavajuće okolnosti njihovu neosuđivanost, socijalne i porodične prilike, činjenicu da su porodični, da imaju decu, kao i činjenicu da je od izvršenja krivičnog sela proteklo više od 13 godina, a kao otežavajuće okolnosti u odnosu na optuženog Popovića rukovodeći položaj optuženog koji je bio komandir voda i zamenik komandanta obuke.

Prilikom donošenja odluke Sud mora uzeti u obzir visok stepen krivične odgovornosti optuženih, okolnosti pod kojima je delo učinjeno, što se sve ogleda u činjenici da su prilikom dovođena u Nastavni centar, smeštajem oštećenih u neuslovnu prostoriju i sami prekršili odredbe Ženevskih konvencija, te da te njihove

radnje od prvog susreta sa oštećenima u Prokuplju do konačne predaje imaju kvalitet protivzakonitih radnji.

U pogledu vrste i mere krivične sankcije koju treba izreći optuženima, predlažem da se optuženi osude na kaznu zatvora u granicama koje su propisane Zakonom, kako bi se u potpunosti ostvarila svrha kažnjavanja iz člana 33. KZ SRJ.

Naime, u članu 144. KZ SRJ zaprećena je kazna zatvora za ovo krivično delo od najmanje 5 godina. Članom 24 stav 1. predviđeno je da će se pomagač u krivičnom delu izvršioca kazniti kao da ga je sam izvršio ili će se blaže kazniti. Blaže kažnjavanje optuženih u konkretnom slučaju je isključeno, obzirom na okolnosti pod kojima je delo izvršeno, koje sam napred detaljno analizirao.

Na kraju hteo bih da ukažem na sledeće :

Iako je kroz ovu sudnicu prošlo stotine svedoka, tačnije 130, činjenice vezane za detalje boravka i uslove u kojima su boravili oštećeni, kao i detalji svirepe egzekucije, nisu mogli pouzdano biti utvrđene upravo zbog „zavere ćutanja“ koja je postojala među pripadnicima policije kao svedocima, o čemu sam detaljnije pričao u ranije datoj završnoj reči. Prethodno sudsko veće je u uverenju da moja tvrdnja o postojanju «zavere ćutanja», nije bez osnova te je ocenilo da je u ovom postupku uočljiva nespremnost pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova na saradnju.

Iskaze svih saslušanih svedoka, pripadnika Specijalnih jedinica policije ili pripadnika redovnih snaga MUP-a, karakteriše nedostatak sećanja i prećutkivanje bilo kakvog relevantnog podatka o boravku oštećenih u vežbovnom kampu i o konačnoj sudbini oštećenih. Iako su tog jula, u vreme surove egzekucije, svi oni bili prisutni na licu mesta u Nastavnom kampu. Iako se od ovih svedoka u sudnici tražila istina, jer ih na istinito svedočenje obavezuje i sam zakon, oni su, svedočeci, uglavnom kazivali da su o zločinu i masovnim grobnicama koje su se nalazile u njihovom Kampu, čuli iz medija, tri - četiri godine posle zločina.

Kao da se masovne grobnice i posmrtni ostaci oštećenih ne tiču nikoga. Kao da su preko 80 tela, posmrtnih ostataka nađenih u Vežbovnom kampu i doveženih sa Kosova, te posmrtni ostaci oštećenih na istom mestu ubijenih i pohranjenih u iste grobnice, ne tiču nikoga.

Definitivno, radi se o zločinu koji su izvršili pripadnici MUP-a Republike Srbije, po nalogu tadašnjih rukovodećih ljudi iz tog istog MUP-a - rukovodećih ljudi iz vlasti, načelnika Resora Javne bezbednosti MUP-a Republike Srbije Vlastimira Đorđevića koji je u Haškom tribunalu prvostepeno osuđen na 27 godina zatvora. Izvršili su ga upravo oni čija je osnovna dužnost i osnovni zadatak i službena obaveza da gone izvršioce krivičnog dela, pa i izvršioce najtežih krivičnih dela i da ta lica privedu

pravdi.

Sa žaljenjem konstatujem da MUP Republike Srbije ni danas, posle šest godina od kada je počeo ovaj sudski postupak, nije spreman da Tužilaštvu pruži egzaktne podatke o izvršiocima ovog zločina. Zaključujem da je razlog u činjenici što su počinioci iz redova policije. Svedoci smo činjenice da se zločin dogodio 1999. godine i da se danas, u vreme suđenja, ti isti ljudi koji su učestvovali u zločinu bili svedoci istog, nalaze i dalje u MUP-u Republike Srbije, mnogi od njih su i napredovali u službi...

I još nešto, što bi sud morao imati u vidu pri izricanju sankcije, a čime smo se u prethodnom postupku takođe bavili. To je pitanje kako su se braća Bitići našla na mestu gde su uhapšeni, iza administrativne linije na Kosovu, na teritoriji koja je za njih bila druga strana u sukobu.

Iz iskaza svedoka Minuši Ramadana i Vadžita, braća Bitići su kritične prilike prebacivali pripadnike srpske nacionalnosti – Miroslava Mitrovića i još 5 lica iz Prizrena iz kojeg su se tada povukle srpske snage, na teritoriju Merdara i Srbije. Za ova lica Prizren nije bila sigurna teritorija.

Njih su trojica braća Bitići prevezla svojim vozilima. Jednim je upravljao Bitići Mehmet, a drugim vozilom Bitići Agron, i jedan i drugi su imali nameru da svoje saputnike srpske nacionalnosti prebace sa teritorije Kosova i Metohije na teritoriju koja je za ove ljude bila sigurnija i bezbednija.

To je bio razlog da se oni, braća Bitići, nađu na teritoriji koja je za njih same bila neprijateljska.

Oni su, pre hapšenja svoj zadatak izvršili i tako možda spasili smrti šest naših sugrađana srpske nacionalnosti, a dogodilo se da su pritom žrtvovali sebe.

Novosađani su jednu ulicu nazvali po imenu Srbina iz Trebinja koji je poginuo spasavajući muslimana. Tog su Srbina ubili njegovi saborci – Srbi, u trenutku dok je štitio muslimana.

Nije posao suda da to uradi.

Vaše je da optužene oglasite krivim i da ih kaznite.

Uradite to.

*ZAMENIK TUŽIOCA ZA RATNE ZLOČINE
Dragoljub Stanković*